

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta/rigorozantky:	Kristýna Bendová
Téma práce:	Poskytování informací o probíhajícím trestním řízení
Rozsah práce:	100 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	17. 10. 2019

Rigorózní práce je textem diplomové práce z právnické fakulty Masarykovy univerzity, o jejíž uznání za práci rigorózní autorka požádala. Upozorňuji v této souvislosti, že práci jako oponentka hodnotím v tomto směru po odborné, obsahové stránce, dle textu práce, který mám k posouzení k dispozici. Z hlediska **formálních požadavků na uznání diplomové práce** nemám k dispozici informaci, zda byla splněna podmínka pro uznání v podobě obhajoby diplomové práce klasifikované známkou **výborně**. Práce též, z pochopitelného důvodu, neobsahuje řazení náležitostí (abstrakt apod.) dle rigorózního řádu Právnické fakulty Univerzity Karlovy, s výjimkou prohlášení o počtu znaků jsou však v práci požadované náležitosti obsaženy. Chybějící **prohlášení o znacích je povinnou náležitostí rigorózní práce**.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma, které si rigorozantka zvolila, je tématem velice aktuálním, s přesahem do více právních oborů. Těší se zájmu doslova celospolečenskému, řešenému jak v rovině akademické (např. práce doc. Herczega), praktické při činnosti orgánů činných v trestním řízení, novinářů a dalších představitelů médií informujících veřejnost o trestním řízení, tak i ze strany politických představitelů a samotných adresátů informací, tedy veřejnosti. Stranou nezůstávají ani zájmy osob zúčastněných na trestním řízení, jako případných subjektů poskytovaných údajů.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Jde o téma, které je možné zpracovat z různých úhlů pohledu. Rigorozantka se zaměřila především na právní úpravu poskytování informací směrem od orgánů činných v trestním řízení k veřejnosti. V této souvislosti adekvátně zohlednila i další navazující právní předpisy, zejména zákon o svobodném přístupu k informacím, zákon o ochraně osobních údajů i nařízení GDPR a další. Ke zpracování tématu je nezbytná též základní znalost práva ústavního, neboť právě střet některých ústavně zaručených práv je pro něj zcela určující.

Rigorozantka vychází z velkého množství shromážděných vstupních údajů, které čerpá z variabilních zdrojů (roztržité právní úpravy, řady odborných publikací a reprezentativního vzorku judikatury soudů obecných, soudu Ústavního i Evropského soudu pro lidská práva). Ve stručné, spíše popisné komparační části rigorozantka vychází též z cizojazyčných zdrojů. Tyto vstupní údaje zpracovává a s prameny pracuje velice zdařile, napříč textem využívá různé zdroje (názory odborných autorů, kazuistiku z judikatury, související právní předpisy atp.) a vzájemně je konfrontuje. V důsledku toho předložila ucelený a kompaktní text, v němž se jí podařilo značně roztržitou a systematicky komplikovanou oblast přehledně rozebrat.

Na zpracovávanou problematiku se snažila nahlížet v souvislostech, což zúročila v hojných kritických pasážích. Její analýzy i následné syntézy jsou veskrze zdařilé, vždy dostatečně odůvodněné. Celkově projevuje vůči stávající právní úpravě intenzivně kritický, avšak konstruktivní přístup.

3. Formální a systematické členění práce

Zvolené téma skýtá široké možnosti pro zvolení hlubšího zaměření práce (vedle systematicky zvolené rigorozantkou může jít například o úhel pohledu více zaměřený na spravedlivý proces anebo na ochranu osobnosti a soukromí, presumpci nevinny, nebo vlivu poskytování informování

na samotné účinné přípravné řízení a řadu dalších, přičemž ani rigorozantka tato úskalí neopomíjí). V tom však spočívá i velká náročnost na zvolení vhodné koncepce, systematiky práce. Rigorozantčino pojetí, jímž v rámci jí zvoleného zaměření práce postupovala jednak od obecného k dílčímu a zohlednila také chronologický vývoj řešených problémů dle standardního průběhu trestního řízení, je velice zdařilé. Text je čtivý, kompaktní a přirozeně navazující. Formálně je práce přehledná, dělená do jednotlivých kapitol, které jsou dále smysluplně členěny. Své kritické rozborů a návrhy *de lege ferenda* rigorozantka přehledně odlišuje.

4. Vyjádření k práci

Práce je zdařilým zpracováním tématu. Rigorozantka velmi dobře pracuje se značným počtem pramenů, jejichž parafráze jsou vždy promyšlené a do textu adekvátně a přirozeně zapojené. Z textu je zjevné její hluboké zaujetí pro problematiku, na kterou se pokouší nahlížet v širokých souvislostech. Předkládané informace vždy hodnotí, zpravidla velice kriticky. Vlastní kritiku vždy odůvodní a snaží předložit vlastní řešení. Právě v rovině ostře kritického ladění práce je na místě podotknout, že v některých částech práce je kritický přístup nadbytečný, resp. působí trochu nuceně či naivně, případně by její kvalitě dodala hlubší analýza kritizovaného. Proto například není zcela adekvátní její kritika zákonodárce za „ledabylé“ použití termínu osoby zúčastněné na řízení v rozebíraných ustanovení § 8a a násl. tr. řádu, když termín zúčastněná osoba je *terminus technicus* trestního práva ve smyslu § 42 odst. 1 tr. řádu. V této souvislosti totiž zcela opomíjí, že i termín „osoby na řízení zúčastněné“ je v tr. řádu upraven, a, jak vyplývá z názvu hlavy druhé, části první trestního řádu, zahrnuje obviněného, obhájce, zúčastněnou osobu i poškozeného (viz např. str. 46 a násl.). (Navzdory tomu však souhlasím, že ve smyslu § 8a a násl. půjde nadále o širší termín, zahrnující dále např. svědka).

Pokud rigorozantka kritizuje, že zákonodárce použil v § 8a odst. 3 tr. řádu věta za středníkem termín odepře, ačkoliv jde o synonymum termínu odmítne (str. 49), pak je na místě poukázat na to, že termín odmítne je ve vztahu k orgánům činným v tr. řízení užíván jako způsob, kterým je určitá věc rozhodnuta, tj. vyžaduje rozhodnutí podle tr. řádu (ve formě usnesení). Proto termín odepřít a odmítnout není na místě považovat při výkladu trestního řádu za synonyma.

Z hlediska zvolené systematiky tématu a především trestněprávního zaměření práce, by bylo vhodné vymezení a pečlivé rozlišování v termínech trestní řízení a trestní stíhání. Nejde totiž o termíny marginální, ani nikde nedefinované (jak uvádí rigorozantka na str. 41). Vedle legální definice uvedené v § 12 odst. 10 tr. řádu jsou podrobně rozpracované v nauce trestního práva i judikatuře trestních soudů. Konstatování, že „*obecně trestní řízení začíná usnesením o zahájení trestního stíhání proti určité osobě*“ v odborném, trestněprávním textu neobstojí. Proto by v práci měly být tyto termíny používány přesně, a to navzdory tomu, že rigorozantka v této problematice vychází z rozhodnutí správních soudů (vůči nim je však výrazně méně kritická, než vůči zákonodárci).

Celkově je však třeba říct, že kritický přístup rigorozantky při zkoumání a analyzování problematiky je funkční, obecně vítaný, jen by mu, a to zejména z hledisek požadavků na vyšší stupně kvalifikačních odborných prací, slušela hlubší a komplexnější znalost. Rigorozantčiny časté výhrady vůči zákonodárci, ať již je přímo sdílím či ne, považuji nicméně celkově za přínos práce, v němž se (zpravidla) projevuje její intenzivní zájem a znalost obtížné problematiky a především kladně hodnotím, že svou kritiku vždy (přezkoumatelně) odůvodnila a snažila se najít řešení. Není na místě přehlížet, že ve výkladových a popisných částech je práce velmi dobrá a skutečnost, že se rigorozantkav návaznosti na ně pouští do odvážnějších subjektivních kritik, by jí nemělo být selektivně *apriori* k tíži.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle práce vymežila rigorozantka v úvodu jako přehledný popis a kritická analýza současné právní
--------------------	--

	<p>úpravy poskytování informací o probíhajícím trestním řízení. Takto vytyčeného cíle rigorozantka dosáhla.</p>
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Text odpovídá textu dříve obhájené diplomové práce, působí kompaktním dojmem, na informační zdroje je v textu průběžně odkazováno a napříč textem jsou též uváděny subjektivní hodnocení a názory rigorozantky. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorském přínosu.
Logická stavba práce	Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí od obecného a terminologického úvodu ke konkrétním problematikám, které jsou řešeny v logické a chronologické návaznosti.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Rigorozantka v textu na značné množství pramenů, včetně pramenů cizojazyčných, průběžně a řádně odkazuje v dostatečném poznámkovém aparátu.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Téma vyžaduje znalost více právních úprav a jejich aplikace. I po nezbytném zúžení je tak s ohledem na rozsah práce možnost hluboké analýzy omezena. Diplomantka však zaměření práce vybrala velice vhodně, do jisté míry originálně a sama vytyčovala relevantní problémy, kterými se podrobněji zabírala bez nežádoucích zjednodušení. Již z hlediska volby řešených dílčích témat je zjevné, že rigorozantčina analýza je dostatečně podrobná. Z hlediska trestněprávního zaměření práce (jak obecně tak i s ohledem na volbu zpracování) by mohly být trestněprávní souvislosti řešeny s ještě hlubším vzhledem do souvislostí trestního procesu (blíže viz bod 4 posudku).
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na velmi dobré úrovni, zvolený způsob zpracování si nevyžaduje grafy ani tabulky.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je dobrá, práce je psána velmi čtivě (byť některé vzletné obrazné výrazy, zpravidla nějak související se šitím, do odborné vědecké práce přeci jen úplně nepatří.) .

6. Závěr

Předloženou diplomovou práci doporučuji, po nápravě shora zmíněných formálních nedostatků, po obsahové stránce k uznání za práci rigorózní.

V Praze dne 20. 12. 2019

JUDr. Simona Heranová, Ph.D.
oponent/oponentka